

ПИЕР ЛОТИ
В ОТКРИТО МОРЕ
ОТКЪС ОТ РОМАНА „МОЯТ
БРАТ ИВ“

Превод от френски: Огнян Бранков, 1979

chitanka.info

Моретата, из които кръстосваше „Примоге“^[1], бяха почти винаги еднакво лазурни: беше царството на пасатите и на хубавото време, което никога не свършва.

Понякога, за да стигнем от една група острови до друга, трябваше да минаваме екватора и да прекосяваме огромни водни пространства, застинали в мрачно великолепие.

Но после, щом животворният пасат задухваше отново в едното или другото полукълбо и разбуденият от дрямка „Примоге“ се втурнеше напред, всички изпитваха още по-силно, поради рязката промяна, прелестта от голямата скорост, очарованието да се намират върху тази голяма, наклонена и тръпнеща твърдина, която сякаш живееше и им се подчиняваше, пъргава и податлива, вечно устремена напред.

Когато плавахме в източна посока из това царство на пасатите, най-често при страничен вятър, в продължение на дни и нощи „Примоге“ се връщаше в правилните, пенливи тропически вълни, неуморимо, с леките и радостни пърхания на риба, която играе. Сетне, когато се връщяхме обратно, при попътен вятър, покрити изцяло с белите корабни ветрила, разперени докрай, ние се плъзгахме пак така устремно по вълните, но тъй леко, че вече не усещахме дали плаваме; сякаш в порива си литвахме на криле подобно птица, която се носи във въздуха.

За моряците дните продължаваха да си приличат много.

Всяка сутрин, още с първия сигнал за ставане, ги обземаше истинска страст към чистотата. Едва отворили очи, те вече рипваха и хукваха, за да започнат колкото се може по-скоро голямото миене. Голи, с моряшки барети с помпон, или пък облечени в „бойно трико“ (което представлява малко плетено шалче за врата, почти колкото едно бебешко лигавче), те бързаха да залепят всичко с вода, струяща от маркучи или лисната с все сила от кофи. Те бързаха, обливаха си краката и гърбовете, по които се стичаха безброй струйки, и целите мокри, преобръщаха всичко, за да измият всичко; после търкаха и без туй вече белия под на палубата с пясък, с четки или с тел, за да стане той още по-бял.

Прекъсваха работата им и ги пращаха да се катерят по реите, за да разхлабят рифовете или оправят корабните ветрила; преди да се изкачат, те от приличие се обличаха набързо и задъхано изпълняваха

заповедта, нетърпеливи да се върнат долу и продължат забавлението с водата.

При този занаят ръцете се каляваха и гърдите заякваха, дори понякога, понеже се катереха боси, нозете им ставаха криви като на маймуни.

Към осем часа, чуеха ли да бие барабанчето, прекъсваха миенето. Докато палещото слънце изсушаваше много бързо всичките наквасени места, те захващаха да лъскаат металните предмети: бакърените уреди, обковите, та дори и най-обикновените халки трябваше да блестят като огледало. Всеки се залавяше за малкия скрипец, изобщо за малката вещ, която му бе специално поверена и я лъскаше старателно, като от време на време отстъпваше назад с вид на познавач, за да прецени дали блести и лови око. А наоколо, край тези големи деца, дишаше светът — все същото синьо, неумолимо синьо обкръжение и тази ярка и безкрайна тишина, проникваща в глъбините, където нищо не се променяше и нищо не се случваше.

Единствено ята залутани летящи рибки профучаваха като стрели, тъй стремглаво, че само лъскавите им перки проблясваха и това бе всичко. Но колко разнообразни бяха те: имаше едри, с цвят на синееща се стомана, после все по-малки и по-редки екземпляри, преливащи в бледолилави и яркосини оттенъци. Енергичният им полет бе изненадващ и пожелаеше ли някой да ги види, тях вече ги нямаше: само там, където се бяха гмурнали и изчезнали, се разливаха и искряха на слънцето малки водни кръгчета, образувани сякаш от градушка куршуми.

Понякога въздушните простори на шеметна височина пресичаше някоя фрегата — голяма, тайнствена и вечно самотна птица, — устремена напред с изящните си криле и ластовичата си опашка, сякаш преследваше някаква цел. Моряците си сочеха един другиму странния скитник, проследяваха го с очи, докле се виждаше, и прелитането му се отбелязваше в бордовия дневник.

А кораби? Никога не забелязваха. Страшно необятни са тези южни морета: човек с човек не се среща.

Веднъж те попаднаха на малък океански остров, обкръжен от бял коралов пояс. Няколко жени от тамошното население се бяха приближили с пирогите си и капитанът им позволи да се качат на кораба, защото се догаждаше за целта на тяхното посещение. Те

всички бяха великолепно сложени, с притворени буйни очи, които проблясваха през гъстите мигли, а когато се смееха, можеше да се преброят снежнобелите им зъби. По бакъреночервената им кожа синееше сложната мрежа на татуировката.

Тяхната поява наруши за цял ден въздържанието на моряците. Ала този за кратко зърнат остров, тъй малък сред огромната водна пустош, изчезна скоро със своята бяла влажна ивица и земните си палми и те повече не мислеха за него.

Моряците никак не скучаеха на борда. Дните им бяха достатъчно изпълнени с работа и развлечения.

В определени часове, в определени дни, установени предварително от морския работен график, им позволяваха да отворят платнените торби, където бяха скътани техните вързопчета (това се наричаше „хайде на торбите!“). Тогава изваждаха най-вече всичките си дреболии, сгънати с комична грижливост, и корабът „Примоге“ заприличваше изведнъж на пазар. Отваряха несесерите за шев, раздипляха артистично изрязаните парчета плат за закърпване на дрехите, които бързо се износваха от непрестанното движение и напрегането на силните мишци: някои моряци стояха голи, за да закърпят ризите си; други изглаждаха по странен начин големите си яки (като седяха продължително отгоре им); трети изваждаха от кутийката за писма малки, пожълтели и изпомачкани хартишки, по които се виждаха залепени марки от различни забутани кътчета на бретонската или баска земя, и започваха да четат — писма от майка, сестра, годеница, живеещи някъде далеч в родните села.

А после, след точно определено и продължително изсвирване, което означаваше: „Прибирай торбите!“, всичко това мигом изчезваше като по чудо, биваше сгънато, прибрано и отново сложено в дъното на трюма в номерирани преградки, които неумолимите сержанти тутакси заключваха с железни верижки.

Като ги гледа така съсредоточени и търпеливи, човек: би се заблудил, ако не ги познава по-добре — виждайки ги как са погълнати от тези съвсем момичешки занимания, в сред разхвърляните кукленски парцалчета, трудно би си представил на какво бяха способни същите тези млади хора, колчем кракът им стъпеше на твърда земя.

Но идваше и часът на неизбежната меланхолия: след като вечерната молитва беше произнесена, прекръстването приключено, а

слънцето — залязло; в този именно час мнозина от тях копнееха за родния си край.

Даже в това царство на ослепителната светлина неизменно иде оня тъжен, неопределен час между деня и нощта. В такъв момент можеше да се види как главите на моряците се обръщат неволно към последната ивица светлина на залеза, която трепкаше толкова ниско, че докосваше линията на хоризонта.

Неповторима и разнобагрена бе тази ивица: в далечината проблясваше най-напред тъмночервено зарево, леко оранжево отгоре, после едва доловимо бледозелено — цяла ивица с цвета на фосфор, и накрая всичко това се сливаше, като завършваше с оловносивите преливания на сянка и полумрак. По морската повърхност пробягваха последните отблясъци на едно печално жълто сияние, които трепкаха все още тук-таме, преди да се разтворят в неутралната непрогледност на нощта — последен кос взор на деня, устремен към пустинните глъбини, който вещаеше нещо злокобно и всяваше смътна тревога в душата на хората, загледани в безмерната водна шир. Настъпваше часът на дълбоките терзания и сърдечните копнежи. Настъпваше часът, в който моряците проумяваха, че техният живот е странен и неестествен, и потъваха в размисли за загубената си и самотна младост. Пред очите им се мержелееше неясен и далечен женски образ, забулен в томителна прелест и възхитителна доброта. Или пък, смазани от порива на предусещането за някакво безумно пиршество, изпълнено със сладострастие и алкохол, те мечтаеха как ще си наваксат неизживяното и как ще се забавляват, щом ги пуснат да повилнеят на суша...

Но после настъпваше истинската нощ — хладна, звездна — и мимолетното видение се забравяше; моряците се събираха до един на предната палуба, сядаха или се изтягаха и запяваха.

Много маневристи знаеха дълги и чудно хубави песни, чиито припеви се подемаха хорово от всички. Гласовете, прекрасни и пламенни, отекваха в звънкото безмълвие на тези нощи.

А един стар учител разказваше редовно на малък кръг слушатели безкрайно дълги приказки: за приключенията на храбри моряци, които биваха отвличани от красиви принцеси в каменни замъци.

„Примоге“ пътуваше непрекъснато и оставяше в мрака след себе си разлята бяла ивица, която изчезваше постепенно като опашка на

комета. Всяка нощ корабът се плъзгаше по вълните, без да си отдъхне, без да дремне; само снежните му крила изгубваха вечер своята белота на чайка и се открояваха рязко върху разсеяните светлини на небето, подобно на китайски фенер, като силуети на прилепи.

Но колкото и да бързаше, „Примоге“ оставаше всякога като сред огромен обръч, който ту се свиваше, ту се увеличаваше, но неизменно го следваше.

Понякога този обръч ставаше черен и ясно очертаваше безпощадните си граници, които избледняваха при появата на първите звезди на небето; понякога огромните му контури се смекчаваха от изпаренията, които се сливаха в едно. Тогава имаха усещането, че се носят в някакъв сивосинкав, обсипан със звезди, глобус и се учудваха, че никога не достигат блуждаещите му стени.

Цялото пространство се изпълваше от спотаения шум на водата, то шумолеше неспирно, но някак си въздържано и почти тихо; издаваше един могъщ и неуловим звук, като оркестър, съставен от безброй струни, едва-едва докосвани с тайнствен чар от лъковете.

На моменти южните звезди затрепкваха с чудни отблясъци; гигантски мъглявини искряха като седефени пращинки; мъглявите багри на нощта сякаш се пронизваха от странни светлини и в такива моменти човек изпаднаше в някакво феерично настроение, като че ли всичко се илюминираше за някакъв безкраен апотеоз. Тогава всеки се запитваше: „Защо светът сияе по този начин, какво ще се случи, какво е станало?“ Но всъщност нямаше нищо, никога не се случваше нищо, просто областта на тропиците беше такава. Всъщност само пустинните води царуваха наоколо — една неизменна, абсолютно пуста и кръгла шир...

Тези хладни мрачни пространства навяваха любовни и тревожни видения. Човек се разтапяше от трепетни мечти, разкъсваше се от копнеж да протегне ръце към някакво страстно желано човешко тяло и да го прегърне с крепка, сурова, безкрайна нежност. Ала нямаше никой, нищо... Трябваше да се въздържат, да останат сами, да се въртят върху твърдите дъски на тази дървена палуба, после да мислят за друго и отново да запечат... И хубавите песни, весели или тъжни, започваха да се леят още по-силно над пустата морска шир.

Ала по време на дългите нощни бдения в открито море моряците не се чувствуваха зле върху тази част на палубата; свежите струи на

нощта, девствените морски ветрове, които никога не бяха докосвали земя и не носеха животворното дихание на сушата, които нямаха никакво благоухание, се блъскаха в техните мощни и открити гърди. Когато се изтягаха там, моряците постепенно губеха представа за всичко друго, освен за скоростта, която винаги опиянява, дори когато се плава без цел и без посока.

Те, моряците, нямаха никаква цел и не знаеха накъде плават. И защо ли? Не им позволяваха да посетят нито едно кътче от земното кълбо. Те не знаеха направлението на този шеметен курс и безкрайната дълбочина на самотните пространства, които кръстосваха; но те бяха щастливи, че се носеха в синкавата тъмнина и усещаха бързия полет на кораба. Вечер пееха своите песни и съзерцаваха големия бушприт, устремен напред, наподобяващ изопнат лък, който подскачаше над водата и лекичко докосваше развълнуваната повърхност на океана като летяща риба.

[1] Примоген, Евре дьо — бретонски адмирал, живял в края на XV век. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.